

OFRENA

ORGUE DE

"MOTRA-PARLA"

Sintesi del criteri valencianista.

JULI VILA: *Obrerisme i Nacionalisme.*

Notes sobre el concepte d'Etnografia.

MUSICA: per Ramon Armenter i R. A.

Poesies de Joan Pons, Josep Maria de Sagarra, Isidre Castells,
prevere i Carles Grandó.

SECCIÓ CRÍTICA: *Literatura.*

DE LES NOSTRES TERRES.

El sentiment de Patria.

BARCELONA·CIVTAT D'AMALLORCA
PERPINYA··VALENCIA

R. 46.025

GRANS TALLERS METALÚRGICS

— DE —

MARIAN RAMONET

Carrers de Sant Pau, 46 i Mendizábal, 25-BARCELONA

ESPECIALITAT EN LA FABRICACIÓ DE TOTA CLASSE D'ARQUES DE
SEGURETAT, BASCULES, BALANCES, PESOS, PREMSES PER A COPIAR,
CARRETS, CUINES, DEPOSITS, TORRADORES I MOLINETS, PER A
CAFE, ESTUFES, FORNETS, PORTES-FOGAINA, ENGRAELLATS, DES-
: : : : : AIGUES I DE VARIS ARTICLES SIMILARS : : : : : :

CASA FUNDADA L'ANY 1830

ARQUES

— PER A VALORS —

BÀSCULES

— PER A CARROS I VAGONS —

Fills de A. ARISÓ

Sans, núm. 12

Telefon H. 397

— BARCELONA —

OFRENA

FARRÓ-L.

ORGVE DE "NOSTRA PARLA"

AGRUPAMENT DE BALEARS, CATALANS, ROSSELLONESOS
I VALENCIANS

REDACCIONS.—BARCELONA: Aragó, 228

CIUTAT DE MALLORCA: Sant Bartomeu, 17, pral.—PERPINYÀ: Llanterna, 7, bis.

VALENCIA: Eixarchs, 17, 2.^{on}

Deferents amb totes les opinions, que sien llealment exposades, per a assolir el desvetllament nacional dels pobles amb personalitat pròpia, insertarem en aquestes planes els treballs publicables que se'ns enviïn, advertint que l'admissió d'un article, no significa que aprovem les orientacions que pugui donar son autor.

SEGONA ÈPOCA - ANY I: NÚM. 5

DESEMBRE DE 1917

SINTESI DEL CRITERI VALENCIANISTA

PER EDUARD MARTINEZ FERRANDO

INTRODUCCIÓ

S'ACOSTA EL DIA QUE SEREM TOTS UNS (*Joan Maragall*)

De la simple lectura de la història es desprèn que'ls renaixements dels pobles foren efecte de les influències que els uns exerciren sobre'ls altres. Sense remontar-se als temps antics basta que'ns fixem en l'Edat Moderna: la Margarida d'en Göethe té son precedent en les heroïnes de les llegendes nòrdiques. Kant a Königsberg proclama la sobirania de la raó, però són els *sans-culottes* de la Revolució francesa els que passen en anda pels carrers de París a la Deua Raó i és llavors també quan el filòsof plora d'alegria...

De la mateixa manera, com ocorregué en tots els desvetllaments nacionalistes, d'una assimilació de la literatura romàntica estrangera que feu el Comtat de Barcelona a principis del segle passat, esdevingué un renaixement català.

¿Què prova açò? La veritat d'aquest principi: tota producció és resultat de l'associació d'elements diferents. Pretendre, doncs, qu'el pensament valencià sia fecondat per si mateix és un absurd de lesa ideologia, l'aspiració a un hermafroditisme espiritual que no pot conduir més que a l'esterilitat, puix essent lògics llurs defensors, cal suposar que aqueixa muralla de la

Xina que alcen per Catalunya no ha pas d'ésser capritxosa i que'l mateix s'ha d'alçar per als demás pobles de la terra.

Una postura mental així impedeix tota renovació a nostres camps, aïllats i evolucionar cap enlloc els nostres escriptors, el valencianisme caminaria en focijar-se als vells tòpics de «dolça llengua», «barraca», «dona valenciana»,... com fins ara, car el demás seran catalanismes.

¿En quines fonts, doncs, hi aniran els valencianistes a beure per a raonar son sentiment, si el valencianisme, com la falla del part de les muntanyes, no parí fins ara més que un minuscule ratolí? Així s'explica que no conseguirà interessar al poble pel que tampoc tingué eficàcia alguna social.

Idea sense suc, tal volta per tant valenciana, me duu sempre al record de les taronges seques.

Més de vint anys, deia D. Miquel dels Sants Oliver, que el nacionalisme català es nodrí del llibre «El Catalanisme» d'en V. Almirall. Altre tant, caldria dir, de «Las nacionalidades» d'en Pi i Margall, pel que respecta al federalisme espanyol. Però el valencianisme ¿on té d'anar a alimentar-se? Heu's ací la mèdula del nostre pensament, sa raó d'ésser: l'assimilació de la cultura i els procediments catalans té de produir a

la curta o a la llarga un resorgiment de València.

Crec haver demostrat aquesta qüestió. Vejam ara si és contra produent el plantejar-la: presentant a Catalunya com a absorbent, el que és una injustícia de les més greus, davant del testimoni de la història, la fa antipàtica, i retarda el jorn del nostre *resurrexit*, evitant que els valencians es mirin en son espill i s'orientin cap a ella, el que tanta falta els hi fa, car sols establint aquest contacte, podran sentir el redemptor estímul que els hi salvi.

Però n'hi ha més, la recatalanització de València per amor inextingible an ella, s'imposaria, si per nosaltres fos «ràpida, brutal, radicalment».

¿Creu algú que d'uns valencians com els actuals es pot esperar que es dediquin a una tasca de diferenciació, respecte de les demés nacionalitats ibèriques, realitzada amb la constància dels catalans del Comtat de Barcelona i recurrent com ells, un carrer d'amargura per a tornar a ser-ho? Quant millor, si no volem perdre un temps preciós, que els pocs valencianistes que'n som ens consagrem a difondre la cultura catalana entre'ls valencians de bona voluntat, car tenint aquella un camí traçat, a nosaltres ja no'ns toca més que seguir per ell, ben segurs de que al final, trobarem reconstruïda la nostra nacionalitat!

Açò me porta també el record històric dels jorns de la Confederació Catalano-aragonesa. La influència del mig físic feu que la poesia a Mallorca fóra lírica, bucòlica, pastoril; que a València fos dramàtica i que al Comtat de Barcelona fóra èpica, canta les grandeses de la Pàtria ses gestes històriques... i aqueixa continua essent encara sa característica predominant. Si venim, doncs, comunicant a nostres germans aquest caliu patri, per ésser nostre geni dramàtic, per a conseguir brolli un patriotisme valencià, ¿no serà aquesta una raó en favor de nostra opinió pancatalanista?

El pancatalanisme aspira a la reconstrucció i espandiment cultural de la Nació Catalana, que així fou coneguda al món en llurs jorns gloriosos, sens afegir els qualificatius de valenciana i mallorquina, per la identitat de la raça i de la llengua. Unió espiritual que si no es realitza farà que perilli l'art, el teatre, la literatura, de tots aquests pobles per no ser suficient la economia d'un sol d'ells per a mantindre els propis luxes intel·lectuals. Aquella unió també implica una intel·ligència i una acció mancomunada

des per a una política comercial mediterrània al futur.

La recatalanització de València s' imposa doncs, a la nostra consciència de patriotes. L'història i un dret discurs de l'intel·ligència l'abonen i a la nostra raó se'ns presenta com aqueixos empelts que millorin les condicions dels arbres, com aqueixos creuaments de races que les vigoritzen...

El que deixem escrit és per a nosaltres l'Evangeli, més si es creu que el nostre paper respecte de la Pàtria Valenciana, recorda el que desempenyaren, respecte de la espanyola, els fills d'en Witiza, el Comte don Julià i el Bisbe don Oppas, malgrat això n'estem segurs de que aquella «llauradora amb aspecte de regina» conforme a la bella expressió d'en Llorent, llavors repetiria, per nosaltres, aquestes paraules de Jesucrist: «Benhaurats quan per amor meu us maleeixin».

CAPITOL I

EL REIALME DE VALENCIA PARTIDA DE CATALUNYA

L'antic reialme de València constitueix tot sol una concreció diferencial de la dels demés pobles de l'Ibèria, que determinaren el fet geogràfic, històric i psicològic.

Si la naturalesa no el caracteritza és ja per les qualitats del seu sol, subsol, clima, fauna i flora, cultius propis, etc., el veuríem aparèixer en la història durant el període aràbic, si bé no nasqué a la civilització cristiana i europea com a tal reialme, fins a sa conquesta per Don Jaume I que l'organitzava en Estat independent. Era açò en l'any 1238.

I és des d'aquesta fetxa, quan comença a adquirir personalitat més definida no sols a Espanya sinó al món, obrint-se aqueix cicle de la València foral que no es tanca pas fins a l'any 1707, en qual transcurs de temps, cinc sigles properament, s'elabora, ascendeix i desapareix com tants pobles la «nacionalitat valenciana», expressió aquesta que no és pas nostra com poguera creure algun fervent unitarista espanyol, pensant que intentàvem reivindicar drets suposats sinó que correspon a nostres compatricis els il·lustres historiadors n'Antist, en Beuter, n'Escolan i en Sales. Pel demés, l'uniformisme castellà no conseguí evitar que els més grans homes d'aquest poble, en Cervantes, en Lopez de Vega, en Gracià, etc., parlaren de «naciones de España».

Remarquem també, per a fixar millor el caràcter del nostre nacionalisme, que València amb l'antic Comptat de Barcelona i Mallorca constitueix una comunitat ètnica i llingüística, enc que, per sa fesomia i personalitat pròpies integrà al passat la individualitat política significada a la denominació de reialme, amb que fou coneguda, dins del territori de la esborrada i avui renaixent Nació Catalana que a l'Edat Mitja amb nostre «Llibre del Consolat de Mar» legislà mercantilment l'Europa i que unida a l'Aragó formarà el reialme d'aquest nom; la Confederació Catalano-aragonesa que s'extenia per Ibèria a València i a Alacant i per la mar a les illes Balears i Sardenya; que tingué per rics florons de sa Corona comtal i reial per França a Provença, Marsella, Tolosa, i Llenguadoc, per l'Itàlia els reialmes de Nàpols i Sicília, arribant en sos domenys per l'Orient fins a Bisanzi i l'Armènia i pel Sur fins a les costes africanes. ¡Els temps feliços en que la nostra *parla arrogant feu extremir les ruïnes de la sagrada Acròpoli atenesa*, els jorns gloriosos en que tots els peïxos de la *mare nostrum* portaven sobre sos lloms les barres catalanes de sang i de foc!

Boi participant València de tanta glòria, d'un relleu a l'Espanya i al món, qual havem dit, tal volta avui la majoria dels valenciàns tingueren per a nosaltres la somrisa d'en Voltaire. ¡Tan petits ens sentim en l'actualitat, amb l'oblit de ço propi, que no hi queda ja en nosaltres més que l'alè de l'escepticisme!

Però, malgrat açò, si «els homes il·lustres són els cognoms de les nacions», al que afegiríem nosaltres que les institucions que produïren, són com els escuts de sa noblesa, al ser nacional valencià el personalitzen el Tribunal de les Aigües, aqueixa portentosa institució que sense papers ni còdics fa justícia honrada desde temps immemorial en matèria de regs, i que en opinió del nostre historià en Borrull, França implantà a son territori en forma molt semblant a la nostra; Vicents Ferrer el Sant, àrbitre de la política espanyola i de la Església feu Reis al Compromís de Casp i desfeu Papes al Concili de Constança que acabara amb el Cisma d'Occident; Fra Gilabert Jofre comprengué abans que ningú que el foll és un malalt i fundà el primer manicomi del món; Ausias March «el valent Capità», present a les epopèies desenrotllades a les illes de Córcega, Sardenya i Guergues fou també el poeta celebrat a tot el món llatí; el Pare d'Orfens, fou aquell institut que arreplegava els

vagabonts dels carrers i els mantenia, ensenyant-los un ofici, per a que pogueren ser útils a si mateixos i a la societat, institució genuïnament valenciana en sos fins i en son funcionament, avui extingida entre nosaltres, però que veiem a Nova York, amb el mateix caràcter, encara que més perfeccionada, pel major progrés del temps; Francesc de Vinatea, a l'Edat Mitja igualava ja el poder popular al reial; Jaume Roig i Pere Joanot Martorell feren de nostra ciutat un vivèr de cultura, i perxò, quan dos segles més tard, la visità en Cervantes la proclamà una de les primeres capitals de l'Europa; nostres Gremis, prodigi de regulació del dret d'assistència, impedièn que el nostre obrer morira a la misèria; la família dels Borges, que la llegenda calumnia i l'història reivindica, presidí la vida tota del Renaixement, un d'ells, César Borgia, que portava sang xativenca a les venes, inspirà a en Maquiavel sa famosa obra «El Príncep» i fou el primer que concebí el pensament de *l'Italia una* i Joan Lluís Vives des de Bruges Lovaina i Londres fou sempre el filòsof rival d'Erasme de Rotterdam i l'educador insubstituïble de les reïnes, primceses i magnats en aquella època d'esplendor de la cultura europea; la democràcia dels agermanats provà al món que nostre poble si sab revolucionar-se quan es veu oprimít, sab no menys governar amb la major habilitat el reialme, conciliant la vehemència amb el seny; els pintors Jacomart, Ribera, Joan de Joanes, Ribalta i Espinosa imprimiren un segell propi al nostre art, que és conegut arreu, sense vacilació, com de l'escola valenciana; la decoració singular de nostra indústria (seda, ceràmica u ventalleria, mobles, etc.) i ¿a què seguir?

No acabariem mai, en aquesta tasca de evocació nacional, però no devem passar per alt, que avençant-se la nostra nació a les demés ibèriques, ací s'imprentà el primer llibre d'Espanya i que ací fou el bressol del teatre espanyol.

A principis del segle XVIII, com ja hem dit, als camps d'Almansa queia la nacionalitat valenciana, a conseqüència de la guerra de Successió: cridat a regir els destins de la corona d'Espanya, en Felip V, que encarnava l'esperit uniformista francès, nostres pares prengueren partit per l'Arxiduc Don Carles d'Austria, que jurava respectar nostres furs; però vencedor el primer ens els arrepassà, per proclamar-se a si mateix *rei absolut*.

(Seguirà).

OBRERISME I NACIONALISME

PER JULI VILA.

PROLEGÓMENS.—L'OBRE I LA NACIÓ, DUGUES ÚNIQUES REALITATS.—EL MANIFEST DE 1847.—ANTAGONISME DE DOS PRINCIPIS CONCOMITANTS.—ELS PRECURSORS I LA REVISIÓ DEL MARXISME I EL NOU CONCEPTE OBRERISTA.—LA GUERRA I L'AVENIR.

Jo no sé, com diuen polítics vagatius imbuits per la profecia i l'epatantisme, serà l'acabament de l'actual sagnant conflicte, la fita en que descansi la Història de son antic camí i empenngui una nova via. Però no es pot dubtar que els aconeteixements s'han avençat impietosament a llurs signadors i que ja avui sense esperar el moment de la pau (ni pam més, ni pam menys), una revisió total de valors polítiques i socials s'ha imposat, no impellida pels homes directors, sinó impellint-los.

L'estat pre-actual—l'actual és caòtic—de complicacions i enfarragaments, ens ha dut a una guerra, no d'exèrcits, sinó de complicacions i enfarragaments, però l'avenir ens ofereix una fórmula simplista, una línia pura i definida i vigorosa.

Més de trenta partits polítics existien a Alemanya. No siguem ignoscents en *filies i fobies* deixant enrederides l'Aglaterra i la França. ¿I fins a la Turquia, no existien les diferents etapes de la vida humanal concretades en casinets? Un sotragament infinit ha enderrocat tota cosa feble i ha subsistit solament ço que està per damunt de la commoció sísmica, *l'esperit-nació* condensant-se en l'Unió Sagrada.

Un mateix ideal, una mateixa dèria, un mateix sacrifici; mateixos i únics.

Dessabentat de l'explotació truquista del tradicionalisme, l'avi ha parlat als néts i la Parla idèntica ha deixondit aquests i la costuma consemblant del veí proper, ha fet germana la veu amiga. El gros estat forfollos i buit s'ha fet en petites Nacions plenes de vigoria.

* *

Ens plau fer frases: «No solament d'idealismes viu l'home, sinó de tot millorament material que repercuteixi en el pa que guanya amb

la suor del seu front»;—o bé: «No ens podem sustraure al problema econòmic ni abans de la guerra, ni en la guerra, ni després de la guerra».

Tot s'esmortueix—l'obrer (paleta o filòsop) triomfa,—La Nació es vivifica.

L'Obrer i la Nació, dugues úniques realitats, avui principis deslliurats dels grillons de l'artífici, desentesos d'incognites fictes d'uns problemes socials i polítics per retorçats més entrebancadors; L'Obrer i la Nació, doncs, presentant-se en tota la seva força i nuesa no poder ésser pols antagònics com tal volta a través d'una xarxa d'inconsciències, de logrerisme o exaltacions havien obirat suara.

* *

Idees, fets, tot en aquest món no es presenta mai de sobte i cristalitza en una autogènesi; tot esdevé fruit d'alguna cosa que està davant seu en l'orde dels temps, i aquests principis o aconeteixements passen generalment desaperebutos en un període d'orbidesa, però són els iniciadors els preparadors, diem-ne amb justesa,— els precursors del grans trasbalsaments històrics. ¿Qui pot dubtar que a la Roma egoista un sigle abans que fos renovellada per l'esperit del cristianisme ja li feia camí aquest, l'escola dels estòics?

No perdrém inutilment paraules en fixar-nos en el moviment social dels antics Gremis convivent dins l'Estat (i fins sent un dels seus puntals) i situant-nos després de la seva completa anorreoció i període amnésic dels elements a qui pertocava recompensar-los, (dotant-los al ensems de tot alló que els fes viables i respongués a les necessitats d'una nova època), saludem el Manifest que en 1847, Karles Marx, engendrava i amb ell una esperança del retorn a un estat natural, mal fos passant per depuradors tormentosos i inquiets.

I així ha esdevingut: Les doctrines de Marx semblava que per sempre més destruïen en la masa obrera l'amor a un tros de terra que per primera volta trepitjem. L'amor universal, la confraternitat, la pàtria única, tot això fora dels justos límits, anava concretant-se en la teoria internacionalista del treball. De l'ordre de les

idees es projectava la passada cap a la pràctica i un nou món es creava dintre el de l'Història: el món blau—diríem—el planeta dels habitants del traje blau, on no hi han fronteres, on no hi han exèrcits, on no hi han altres idees que les de la perfecció en la tasca i l'aventatge econòmic. I per dessobre les files que separen unes Nacions o uns Estats dels altres, existiria abstrèct completament a tot el que no fos sa pròpia activitat el poble del treball.

D'altra banda, també l'esperit nacional ha sentit un formigueig en son cos estabornit encara pel cop.

*
* *

D'un costat l'Obrerisme negant la Nació, d'altre, aquesta desenrollant-se negant l'Estat-Nació; però una revisió del marxisme s'havia ja iniciat i el món del treball perdé la monotonia de la

blavor i era integrat pel multi-colorisme de tot estament.

Som a les acaballes d'un període de transició i hem de beneir el foll xisclar dels *sans patrie*, que organitzava la col·lectivitat esmaperduda; i els afronts de l'Estat-Nació que desvetllava els diversos esperits nacionals del trobar-s'hi bé; i la lluita actual com el punt d'abandonar embigosos bagatjes.

En el moment suprem de les grans sinceritats els més caracteritzats internacionalistes són a les línies de foc i els grups socialistes parlamentaris voten mants emprèstits de guerra en progressió geomètrica i són el comitès d'obrers els que senyalen el dret de regir-se tots els pobles, com a base de la futura pau.

Si ha sigut necessari un sotrac prou fort per tornar les coses al seu curs natural ¿restaran encara enfront l'Obrer i la Nació a la nostra terra?

NOTES SOBRE EL CONCEPTE D'ETNOGRAFIA

PER JOSEP M.ª BATISTA I ROCA

Al inaugurar aquesta secció, que OFRENA vol que de manera permanent aparegui en ses pàgines, crec que la primera cosa que cal fer es intentar precisar el concepte d'Etnografia.

El concepte corrent, qu'entre nosaltres és té d'aquesta ciència, no difereix gaire del de Folklore, ni tan solament per despollar-lo dels pintorescs guarniments, amb que tristament es sol habillar a aquest: totes dugues disciplines estudien els coneixements tradicionals populars. Solament per raons etimològiques s'associa, vagament de vegades, la noció de *raça* a la primera.

Deia, que sols intentaria indicar el concepte d'Etnografia, perquè no penso pas lograr-ho, donat el diferent concepte que d'aquesta ciència té cada autor. Per als de l'escola antropològica anglesa, com és ara E. B. Cylor, la Etnografia tracta de la distribució sobre la terra de les raçes, reduint a elles els estudis propis de la Etnologia, els quals comprenen l'investigació del desenrotllament moral i material de l'home, des de la vida de família i tribu, fins a la vida en l'Estat polític organitzat. Però en el continent els noms d'aquestes ciències s'apliquen exactament permutats. Així, en el primer Congrés Internacional d'Etnologia i Etnografia tingut a

Neuchâtel en 1917, s'acordà—degut particularment a la influència de von Gennep—entendre per Etnologia l'estudi de la classificació de les raçes i per Etnografia, l'estudi comparat de les civilitzacions. Aquest és el criteri que avui dia es va generalitzant.

Tant l'Etnografia com el Folklore, tenen per objecte l'estudi del saber popular en quant és tradicional, això és en quant ha estat transmès de pares a fills per imitació o oralment—algunes vegades pot haver sigut escrit, com en receptes, narracions, cançons etc. L'element tradicional és indispensable per al fet etnogràfic o folklòric; però no's pot oblidar que és troba també en certs materials, que a vegades han sigut exclusius del cabal folklòric. Miss Ch. S. Burne de la «*Folklore Society*» de Londres, sosté que no és, per exemple, la forma de l'arada allò que ha d'interessar al folklorista, sinó els rites del llaurar, ni la forma de l'ham o dels ormeigs de pesca, sinó els tabús que observi el pescador, perquè tot allò forma part del saber tècnic del poble. A la nostra manera de veure, és segrega així del camp d'estudi de l'Etnografia, uns materials preciosos, car les cultures pretèrites tan es poden haver perpetuat en la forma d'un utensili,

com en la prohibició d'un acte, i per aixó tan etnogràfic creiem que és un estudi, com el fet pel Dr. T. de Aranzadi sobre'ls jous de bou, com l'estudi dels rites agrícoles que hagi fet Frazer.

La mateixa confusió terminològica senyalada, perdura al distingir els conceptes de Folklore i Etnografia. Així, mentres R. R. Maret, sosté que l'interès central del Folklore, radica en l'estudi de les supervivències de cultures primitives, que hi han encara entre les classes atrassades de les societats civilitzades, altres autors senyalen precisament aquest estudi com un dels sectors del camp de l'Etnografia.

En general, s'atribueix a aquesta ciència l'investigació de totes les formes de cultura primitives i així es comprén que els seus subjectes principals d'estudi seràn els pobles salvatjes, els quals solen anomenar-se *primitius*, però sols per extensió de la paraula, car com és de suposar, ni tenim dades de l'home realment primitiu, ni poden representar aquest els apel·lats primitius actuals, per més aïllats que hagin viscut i per més antiga qu'és vulga suposar llur cultura. Cal deixar ben sentat, que sempre que en Etnografia es parla de primitius aquesta paraula sols pot acceptar-se en un sentit relatiu—lo contrari fora anar contra'l sentit comú.

Un colp Tylor hagué sentat sa teoria de les supervivències, es vegé que certes pràctiques inexplicables que és troben en ús entre'ls pobles cultes, devien llur origen a remotes èpoques de vida salvatge. Aquestes supervivències, per més qu'és trobin entre les classes atrassades de pobles civilitzats, no poden deixar d'acoblar-se als materials de l'Etnografia. Així doncs, si a aquesta ciència correspon l'estudi dels pobles primitius i de les supervivències en els civilitzats, al Folklore correspondrà l'estudi del saber tradicional de les classes atrassades de les societats cultes, en quant no sien supervivències. Per fixar un límit divisor i entre societats incultes i cultes, von Gennep proposa entendre per aquestes, les que estàn caracteritzades per la producció de la gran indústria.

Havent senyalat com a matèries pròpies de l'Etnografia, les supervivències en els pobles avençats i les cultures dels pobles salvatges, és obvi que per obtenir resultats, hauràn de comparar-se continuament ambdues categories de materials. La explicació de pràctiques estranyes, que encar usen nostres classes atrassades sols podrà trobar-se en els pobles en que aquestes pràctiques hi sien corrents i estiguin en harmo-

nía amb totes les idees d'aquets pobles. A satisfer aquesta necessitat ha vingut el mètode comparatiu o etnogràfic.

Peró no n'hi ha prou amb l'estudi de la cultura, en son aspecte estàtic. Totes les coses humanes estàn subjectes a la llei general de l'evolució i el saber popular, a pesar de la teoria de les supervivències, no n'està exent. Les cultures populars estàn en un perpètuu cambi; els pobles es comuniquen entre sí i aquestes relacions influeixen en la marxa de les civilitzacions.

D'aquí arrenca el mètode històric-cultural, preconisat per l'escola de Colonia. Segons Groebner, els pobles en llur desenrotllament van passant a través de distintes *capes culturals*; els pobles que estàn en la mateixa capa, formen un *cercle cultural*. Les semblances de cultura en pobles diferents, no poden explicar-se per l'identitat psicològica humana, sens haver avans agotat totes les explicacions d'orde històric (emigracions, guerres, contactes de raçes, etc.

Per a aquesta escola, la missió de la Etnografia queda reduïda a determinar les capes i els cercles de cultura.

Sons varis els fins que es proposa l'Etnografia amb l'estudi del saber popular, els uns propis, substantius, els altres adjectius, d'aplicació. Com a fi primordial, cal senyalar la investigació de les formes primitives de l'activitat humana, els començaments de l'art, de la indústria, de la religió, de la família, de la societat, etc. Altre fi substantiu es l'estudi de la propagació de les cultures, de llurs evolucions, de llurs transformacions, de les influències recíproques, etc.

La Etnografia es precisament la ciència que pot aportar més dades al coneixement de les característiques tradicionals d'un poble, posant fermes fonaments per a l'investigació de sa psicologia. Aquest es el fi que es proposa l'Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya, de nostra Facultat de Filosofia i Lletres, en totes les terres de la nostra llengua, el determinar els trets característics de la psicologia de nostre poble.

Fent-se càrrec de la transcendència patriòtica d'aquesta tasca, NOSTRA PARLA hi vol col·laborar. Un problema nacionalista no es res més que un conflicte de cultures, presa aquesta paraula en la doble acepció de cultura, en el sentit tècnic, científic i en el sentit etnogràfic. El dret, la llengua, les necessitats econòmiques etc., són elements que integren una cultura, una nacionalitat, però també hi han altres elements restes de cultures remotíssimes, que serveixen de

substratum al estat de coses present i qu'han fet que avui nosaltres siguem lo que som.—Els estudis etnogràfics estan malhauradament tan atrassats a casa nostra, que un hom no pot avançar cap idea sobre'ls resultats que d'ells poden derivar-se, però jo tinc el pressentiment que ells donaran la prova ferma de la unitat cultural de totes les tetres de parla catalana.

Com a resum d'aquestes senzilles notes i acompanyant totes les característiques que successivament s'han anat senyalant a l'Etnografia i sembla que podria intentar-se dir que aquesta és l'estudi comparat de les cultures tradicionals dels pobles salvatges i de les classes atrassades de les societats civilitzades, en si i en llurs relacions i evolucions, amb el fi primordial d'in-

vestigar les formes primitives de l'activitat humana.

BIBLIOGRAFIA.—Vet-aquí uns pocs noms de llibres sobre aquesta materia.—E. B. Tylor: *Primitive Culture* (1.ª ed.) Londres 1871, G. L. Gomme i *Ethnology in Folklore*, Londres 1892, *Folklore as an historical science* (1.ª ed.) Londres 1908, Kaindl: *Die Volkskunde*, Leipzig 1903, F. Groebner: *Methode der Ethnologie*, Heidelberg 1911, A. van Gennep: *varis articles en la col·lecció Religions, Moeurs et Legendes*, 5 vols. Paris 1908-1914, P. Sebillot: *Le Folklore*, Paris 1913, Miss Ch. S. Burne: *Handbook y Folklore* (2.ª ed. refosa) Londres, 1914, Hoyos y T. de Aranzadi: *Etnografia*, Madrid 1917.

MUSICA

CLÀSSICS I ROMÀNTICS.—D'aquells amics qui en les llargues vetlles d'hivern s'aplegaven sovint per a fer música, un n'hi havia qui no sabia avenir-se amb les complascències que un altre dels amics, qui posseïa el dó de jugar exquisidament el piano, qualque volta demostrava per Chopin, l'autor dels malaltissos Nocturns i'ls Valsos i Mazurkas sentimentals. L'artista solia justificar-se del retret, o bé jugant qualque obra on-deïa ell—Chopin es deixa emportar menys per la divagació, o bé responia al intransigent *amateur* qui pretenia exilar dels programes tota obra, en la qual no hi resplendis el més pur classicisme,—que no convenia pas menysprear inexorablement les obres romàntiques com a tals, car elles poden contenir tresors d'una alta valor i esdevenir déus fecondíssimes de material per a l'art. Fou en una d'aquestes vetlles que, ja lassos els dits de polsar les teclcs i fet el silenci vibrant encare de l'acort d'un punt final, començaren els amics a departir sobre classicisme i romanticisme. I veusaquí que un d'ells digué:

Jo penso, amics meus, i ho diré sense que'm mogui cap pruija d'eclecticisme, que l'amic qui devegades vol fer-nos oir qualque cosa triada de Chopin i l'altre amic que en protesta, en nom del classicisme, tots dos tenen raó jatsia desde un punt d'obir diferent.

Classicisme i romanticisme són dos conceptes relatius. Sots aquest punt d'obir del classi-

cisme o romanticisme de les obres, dos procediments distints han seguit els autors, rectilini l'un, tortuós l'altre; el dels qui han compost un fragment musical arrodonit i depurat de superfluitats i el dels qui s'han llençat sense mirament pels diversos viaranyos que'ls ha anat suggerint la fantasia llur. En aquest darrer procediment, el dels romàntics, l'artista dona al seu esperit tota la llibertat, es concentra en ell mateix, i oblidant la forma abusa de l'immaterialitat del seu art, emancipant-lo de la plasticitat—tota la que és possible amb un element tan subtil i fonedís com el sò,—altra de pertorbar la puresa de l'idea, al aprofitar-se de les més lleugeres transicions per a passar a les coses més heterogènies. En l'altre procediment, el dels clàssics, la voluntat de l'autor es manifesta dòcil a la plasticitat, deixant de banda tot allò que pogués pertorbar-la. Bach, per exemple, comença amb un tema, el qual virtualment ja conté tot el que ha de tenir; la voluntat de l'artista s'ha manifestat lluire en el primer moment, al crear el tema, resso de l'idea musical lluirement imaginada per l'esperit, però passat aquest primer moment—el moment romàntic, podríam anomenar-lo,—ja la voluntat de l'artista es sotsmet sumisament a la lògica que demana el tema el qual determina tota la resta del fragment. Ara bé; si's tractés d'una art de l'espai, de l'escultura per exemple, i considerant l'obra escultòrica no en el procés de la seva realització, sino un

colp realitzada, en aquell moment inicial hi serien tots, car la seva lògica és *lògica de l'espai*. En canvi la lògica musical rau en el *temps*; en la música, el donar cabuda a lo superflu, no enclou necessàriament la vulneració de l'unitat i la destrucció de l'obra d'art per tant, que l'artista en el temps en que's desenrotlla la seva composició, pot anar remarcant el pensament general en mig de pensaments heterogenis, la qual cosa no és possible en l'obra escultòrica, que no es contempla per parts i en una successió de moments sino en un sol moment, aquell en que l'espectador arriba, en una contemplació sintètica, a fer-se càrrec del *tot*; al contrari de lo que succeeix en l'obra musical, on calen, per a donar-la al oient, una successió d'imatges, que no poden pas contemplar-se en conjunt.

I veus aquí perquè a les obres romàntiques, per a valorar-les, cal d'una banda, seleccionar, per a través de la selecció, llucar el pensament de l'artista al crear l'obra musical; i per altra banda, apreciar-les fragmentàriament per aprofitar-ne la valor de l'impuls, de la força creadora que l'autor hagi pogut esmersar cada vegada que s'hagi desviat del tema inicial. Els clàssics ens donen l'or, separat de tota impuresa i reduït a un joell; els romàntics ens el donen dividit i encare entre mig de l'escoria. Està clar doncs que la perfecció de l'obra d'art rau en el classicisme, però com que uns i altres poden donar-nos-en del metall preciós, en més o menys quantitat, veus aquí perquè deia que romanticisme i classicisme eren dos conceptes relatius i perquè, sense pruija d'eclecticisme, els dos companys tenien raó...

En aquest punt aquell dels amics qui explicava el seu pensament acabà de parlar. Els altres guardaren silenci uns moments, fins que ja arribada l'hora de separar-se, el que jugava el piano volgué encare, per a desagraviar a l'intransigent *amateur*, interpretar un amable fragment de Mozart qui fou com el comiat d'aquella vetlla.

RAMÓN ARMENTER

PAUL LOYONNET.—A la llista, ja llarga, d'artistes eminents que l'Associació de Música da Camera, dençà de la seva brillant existència ha presentat als seus socis, bé pot afegir-s'hi el nom de Paul Loyonnet.

I no és pas que aquest Artista hagi encara assolit la maturitat en el seu art de jugar el piano, però ell posseeix les altes qualitats que ha de reunir un concertista per a interpretar les obres capdals dels grans compositors.

Si l'artista al interpretar una obra ha de reproduir amb tota la fidelitat possible el pensament de l'autor, cal, abans que tot, que posseeixi el mecanisme suficient per a moure's amb llibertat en el curs de l'execució, ço és, que no hagi de pararmen't en les dificultats que'l mecanisme de la composició li ofereixi. Cal, doncs, en aquest punt, que l'executant s'hagi familiaritzat completament amb el mecanisme de l'obra per a que, arribat el moment de l'interpretació, pugui jugar-la, com qui diria clucat d'ulls. Però, assolida aquesta destresa, l'artista no ha pas acabat la seva tasca, puix pot dir-se que tot just la comença. Aleshores és quan deu estudiar amb tota cura el pensament del compositor per a posar-se en l'estat animic d'aquest al compondre l'obra. La negligència en aquest punt tan essencial inutilitza les més excel·lents disposicions mecanicistes; en canvi, observant-lo, l'artista, si posseeix intuïció i certa cultura, reeixirà.

Aquesta preparació, Loyonnet va demostrar-nos que la tenia. Posseeix un mecanisme excel·lent; no hauria triomfat amb un programa—combinat amb seny, per cert—que per estar plé de dificultats no més grans concertistes gosarien jugar en una sola sessió. D'intuïció tampoc ni manca, i ho demostrà en el Concert Italià de Bach, que jugà amb l'esperit que l'autor i l'obra reclamaven. En aquesta obra, la *Toccatte* de Scarlatti, en el *Carnaval* de Schumann i en quelques *Estudis* de Chopin, que jugà en la darrera part, reeixí completament.

No obstant, repetim que Loyonnet no ha arribat encara a la maturitat en el seu art. A voltes dóna la sensació de que arriba a perdre la noció del ritme, i és que li manca equilibri i serenitat. Es degut això, a que el mou un afany immoderat de virtuosisme? O és degut a un estudi incomplet de l'obra que juga? Més aviat ho atribuiríem, a que és jove encara Loyonnet.

Quan arribi a assolir l'equilibri de totes les seves extraordinàries condicions artístiques pot ser el seu nom figurarà entre'ls més eminents artistes del piano.

R. A.

POESIA MALLORQUINA

FULLS DE CANÇONER

PER JOAN PONS

DEFALLIMENT

Ma joventut qui's migra macilenta
ja no somriu quan ve la primavera,
ma joventut, Senyor, forta i potentia
ha perdut per la vida la quimera.
Cantava un temps el vent en l'esponera
de mon jardí d'on cau la fulla lenta,
i ara qui arriba la florida ardenta
pena amb tristor que ha d'ésser la darrera.
Lentament s'extingeix ma fe en la vida:
com la llantia dins l'ombra beneïda
va avesant-se mon cor a la foscor.
Ma joventut, Senyor perdé son glavi;
sent envellir-me, oh Déu, i encara mon llavi
no sap la mel del primer bes d'amor!

QUAN TORNAREU VELLA

Mai no sabré vostre daler quin sia
envers mon cor que tant vos ha estimat,
tant dura sou que reis sens pietat
del trist desvari de la pensa mia.
Vos mai sabreu durant la vida mia
quantes voltes en somni us he admirat,

quantes voltes mos ulls, llunyana aimia,
vostre record amb plors han consagrat.
Mes amb el temps arribarà que un dia,
estroncant-se el dalit, vostra alegria
esdevindrà seguit del temps passat,
es tornarà virtut vostra follia,
i massa tart llavò, us mostrareu pia
per mon daler retut en el combat.

DESENCANT

Pels camins de la rima fins a vos
desfraçat de poeta un temps venia,
fins al vostre castell on revivia
com un encant el temps dels trovadös.
Sota l'alt finestral on ereu vos
dava mon cant al vent qui l'estenia
fins al terme d'ovir, on resplandia
la mar tan blava sota el cel gelós.
Mes el fat abscondint la poesia
el castell de l'ensomni derruïa.
I ara com un desheretat d'amor
me du pels llargs camins la melangia,
i s'envenca sonora l'alegria
en l'abim sense fi de ma dolor.

POESIA CATALANA

CANÇO D'ABRIL

PER JOSEP MARIA DE SAGARRA

Boires, boires, boires llises.
Anima plena d'abrulls.
Boires, boires, boires grises
dins del cor i sobre els ulls!

Arbriçó que's desespera
perquè li verdegí el brot;
engunia de primavera
que encara no ho és del tot.

Braços florits de promeses
tremolant pel carré estret;

petites boques enceses
que encara les talla el fret.

Dolça besada que fuges
quan ja ets aprop de les dents
dins una onada de pluges
i una musica de vents.

Veure la vida com vola
si anyoreu tots els sentits,
i sentir l'ànima sola
quan els marges son florits!

Sentir la fosca xorquia
del dia que se'ns esmuny...
Sentir la malniconia
de tenir l'amor tan lluny!

O la terrible anyorança
de la lluita i del repòs:

espina negra clavant-se
i enverinant tot el còs.

Esgarrifances i penes,
flama nocturna del llit...
abril que vas a les venes
i fuges del esperit.

TARDORAL

ABUNDOR

A M. MANENT

PER ISIDRE CASTELLS, PVRE.

Són els graners encara tots curullats de blat,
l'avi per sobre d'ells aixampla la mirada
i riu tot satisfet de veure el munt daurat
que bellament clareja dessota la teulada.
Devant de cada pila la llum l'ha trasbalsat
i ell vessa tot l'amor demunt d'aquella anyada,
i parla encés de joia amb un somris beat.
—Beneita la llevar qu'hauria jo sembrada.

No resta ja més lloc pels fruits en aquest sol,
i arriba la cullita del mill i del fajol,
també d'altres viandes que'ns porta la Tardor;
el vell no sap anar-se'n sens pendre'n una al-
[mosta
i ara amb el seu trepig sacseja l'abundor
que serva eternament una grogor de posta

Vich 7 d'octubre de 1917.

POESIA ROSSELLONESA

BON COP DE FALS!

PER CARLES GRANDÓ

Quina polsaguera
munta pels camins!
¿Qu'és l'hora de batre?
El blat ja rosseja, més és pas a l'era
¿Serien los núvols anunciant la sega
la sega i la brega,
la sega i la mort?
Alerta, fadrins!
Es la sega roja i se caldrà batre,
Alerta, fadrins,
son los Serrains!
Bon cop de falç!
Dalleu, dalleu fort,

mana el compte Jofre,
Jofre lo Pilós
i no feu ni un ni dos
enllestiu-vos segadós!
Bon cop de falç!
Dalleu ferm i a cops iguals
fins tant que no'n resti pus!
¿Coneixen bé Catalunya,
gent que'n volen malparlà?
Fou un dels seus fills que un jorn vos salvà
d'eterna vergonya;
fou un Català!

SECCIO CRITICA

«ESTUDIS UNIVERSITARIS CATALANS»
vol. VIII (gener-desembre 1914)

El darrer volúm, en forma d'anuari, de la Revista dels «Estudis Universitaris Catalans» senyala una altra fita en son ascendent i esplendorós camí.

Sobressurt entre'ls varis treballs que'l componen, el titulat *La cultura catalana en el regnat de Pere III*. I atenent que'l firma l'ltre. Dr. Antoni Rubió i Lluch i que jo assistia a la seva classe, l'endreçar-li un comentari crític potser altera la reverència que haig de tributar al mestre.

L'època de Pere el Cerimoniós, és un dels capítols més complexos i atraients de la nostra història literària, pel devassall d'obres i traduccions, en alguna de les quals comença a circular sava del classicisme. El Dr. Rubió presenta al rei com el centre d'amples corrents culturals i ens dona les bases per conèixer en cadascuna de ses aptituds, ses iniciatives, ses entusiasmades erudits, que li feien sol·licitar fins les llunyanes cròniques de Dacia i Noruega.

Aquest *Sumari* un cop acabat, pel fragment d'ara l'endevinem útil com un manual, però reduït a senzilles indicacions: equivaldrà a la clau que tanca un tresor.

Don Joan Serra i Vilaró, hi publica l'important codi llatí *Caput brevium* del monestir de Cardona o bé *Pretiosa*, nom escaient que li donà més tart el canonge Mitjans; i ben cert que'l mereix, opina Ortiz de Zárate, doncs és el cartulari millor d'aquell temps i dona gran llum sobre les costums i usos dels monestirs en el segle XIII, singularment del de Cardona. L'introducció de Mossen Serra, està així mateix en llengua savia.

Hem de fer esment de les *Notes i Comentaris* de Ll. Nicolau d'Olwer, problemes plantejats amb un peculiar desembreç, que es prova de competència i resolts amb perspicàcia i acert. De l'*Index dels noms propis de la Crònica d'En Ramón Muntaner*, degut a la diligència dels joves Ll. G. Serrallonga i Josep M.ª de Casacuberta, que considerem com un preparatiu indispensable per a l'edició definitiva de la Crònica. D'un nou manuscrit català del *Flos Sanctorum*, donat a conèixer per Mossen Pere Pujol, de l'inventari del Castell de Penyiscola per Mossen Beti; d'un notable estudi de D. Andreu Bassas sobre costums jurídics catalanes, titolat «Els privilegis de Castelló i del Comtat d'Empúries» i finalment de dos interessants documents, l'un publicat per Mossen J. Mas i l'altre per Mossen J. Riera.

Tal nombre i tant notables treballs, no sorprenen venint de aqueixa seriosa Institució, que ha suscitat una infatigable escola d'investigació històrica, entregada a l'estudi objectiu i lliure de passió.

JOAN FRANQUESA.

CLARIANES. — Poesies d'En Joan Ramis
d'Ayreflor.

Per la Mare de Déu d'agost de l'any passat, va florir per primera vegada el jardí del poeta novell. El temperament exquisit d'En Ramis d'Ayreflor, feia endevinar que era qualche cosa més que un mer expectador de la poesia. A pesar d'això, romania silenciós i des de la primera joventut se dedicava exclusivament al treball monòton del seu diari «Correo de Mallorca», amagant sota els articles de moment i els comentaris periodístics, la seva ànima de poeta. Una greu malaltia, el tingué postrat llarg temps i la Mort anava a trucar a la seva porta. El fret de gel, extremi per un moment, la carn del malalt i la seva ànima, lluny de defugir l'imatge esglaiadora, s'hi acostà plena de fortalesa. *Com vull morir*, és aquesta visió palpitant de la Mort, qui, en el mateix llit de dolor, va ungir el front del poeta i desaparegué, deixant un baume de roses.

Després de *Com vull morir* ha surgit gairebé tota la col·lecció que apareix en el llibre. Sobre les belles impressions del camp i de la ciutat, la nota dominant d'aquell, és la poesia religiosa: no mística, sinó devota. Les cerimònies litúrgiques, han inspirat: *La Mare de Déu d'Agost*, *Dijous Sant*, *Corpus camperol*, *Processó de Sant Pere...*; la devoció popular, ha engendrat, en el cor del poeta, la *Festa de Sant Josep*, *Romiatge de Sant Bernat...* i la compenetració de la litúrgica i la naturalesa han inspirat: *Impressió de Nadal*, *Diada de Sant Antoni...*

L'obra d'En Ramis és eminentment personal. Es clar que han influït en ella altres poetes, sobre tot els mallorquins contemporanis; però mai la visió poètica és emmanllevada. Totes les poesies, sense ésser dialectals, tenen un sabor ben mallorquí, que'ls dona la transparència del cel i la mar de la nostra Illa.

Ja que no volem amagar res a l'amic poeta, direm que el llibre se ressent una mica de falta de seguretat en la versificació, cosa que no és gens d'estranyar, donat el poc temps que fa que En Ramis versifica. Per altra banda, tenim complerta seguretat de que l'autor no ha de tardar en assolir el domini de la forma, i per això, deplorem que no haja esperat un poc més en publicar la seva obra, que ell mateix hagués depurat i pulit.

Abans d'acabar aquesta nota, volem fer menció especial de la poesia *Llumaneret de Sant Telm*, que apareix en el llibre. Després de *Com vull morir*, cap altra composició dona tan forta idea del poeta, com la visió de Sant Telm, qui, en les nits de tempesta, vola per demunt la mar amb el seu llumet i encén una flama en cada cap de verga i en cada cap de pal dels vaixells, convertint-los en immensos canalobres.

El primer llibre d'En Ramis no és una promesa, sinó una viva realitat i *Clarianes* és l'obra d'un poeta, qui té un valor ben definit dins l'escola mallorquina.

MIQUEL FORTESA.

DE LES NOSTRES TERRES

Están casi ultimats els treballs per a la constitució de la Secció Mallorquina de «NOSTRA PARLA», L'entusiasme a Mallorca per la llengua patria va augmentant de cada dia més i esperem que els treballs que faci la futura Secció de «NOSTRA PARLA» trobaran per part del públic i Corporacions de Mallorca, tota mena de simpaties i patriòtica adhesió,

També s'ha constituït ja a Mallorca, radicant en la capital de la Illa, un Centre Regionalista, la finalitat del qual és pura i exclusivament política.

Vet-aquí les conclusions del seu programa, que feu públiques ja en el moment de son principi:

A conseguir: a) Personalitat autònoma dels municipis, dins la regió natural.

b) Personalitat autònoma de la regió natural, dins la nació.

c) Sobirania de la nació.

d) Estat ibèric.

De veres desitjem a aquest centre, remarcables acerts per a la pròxima obtenció de les prerrogatives nacionals que ens corresponen.

Nosaltres, no podem menys d'alabar la manifesta adhesió que dit Centre ha fet al sentit nacional, iniciat a Catalunya i que al final ha d'ésser la força que ens ha de donar la espiritual lliberació.

L'inspector de primera ensenyança de Mallorca, En Joan Capó Valls de Padrinas, està finalitzant, a la ciutat de Inca, unes conferències sobre *Les necessitats culturals del país*. Aquestes conferències, que són pronunciades en la nostra llengua, han despertat vives mostres d'interés i son molt favorablement comentades.

La doctrina nacional s'espandeix a València degut al fort impuls de la «Joventut Valencianista»

Es la manera de vèncer, la contínua tasca i els nostres joves no reposen certament.

Són escrites aquestes ratlles sota l'impressió del mitin celebrat a Silla i d'ell, bé és interessant dir l'entusiasme que hi regnà.

Presidí el En García Conejos i feu us de la paraula en primer terme el En Ferrandis Luna, ocupant-se de la significació de l'acte i fent un estudi del moment econòmic actual.

Parlà després el Sr. Asins que tractà de l'idioma, de lo que representava parlar-lo i defendre'l en tot moment de la vida, com base que és del sentiment i realitat de la pàtria.

En Ferrandis Agulló tractà a continuació de política general, manant en períodes plens de entusiasme el desvetllament del poble.

Finalment En Villalonga parlà de l'actual moment polític, anunciant al poble de Silla que molt prompte tindrien

ocasió de demostrar les seues ansies de dignificació, acabant l'acte amb el resúm del president En García Conejos, que exaltà a la concurrència al postulat i pràctica de les idees exposades i oferí per a tot la Joventut Valencianista.

El ministre d'Instrucció Publica, Sr. Rodés, ha autoritzat l'apertura d'una càtedra de llengua catalana a la Universitat de València.

La classe serà bisetmanal, havent-se nomenat per a explicar-la a mossén Fullana O. M. filòleg i historiador prestigiós col·laborador del Diccionari General de la Llengua.

Esperem que mossén Fullana sabrà ben orientar als valencians, sempre per la dresera que marca l'Institut de la Llengua que tant estimem, per cooperar a la cultura Nacional, retornant així de bellnou, sa gloriosa tradició catalana a la Universitat de València.

Amb la desfeta dels partits polítics espanyols per obra, es dolç repetir-ho, del catalanisme i participació de llurs elements en el regionalisme, a València s'ha enflebit la força espiritual i ensems material d'apuest car com estava tot just evolucionant vers el nacionalisme la influència d'aquella gent *tan ufana i tan superba* ha estat perturbadora.

Han prés concreció les vagues idees que sobre la «Diada de la Llengua Catalana» avançavem des d'aquesta secció.

El benvolgut de les Musses, En Joaquim Ruyra, dirà les lloances de la nostra llengua i l'esperit ardentíssim d'En Maragall, serà rediviu entre nosaltres, en llegir L'Enric Borràs son «Elogi de la paraula».

L'Orfeó Gracienc acudirà a la festa cantant unes cançons mallorquines, catalanes, valencianes i rosselloneses junyides en l'espai per les notes valentes de «l'Himne de Nostra Parla», paraules de fe d'En Guimerà i harmonia arboradora del mestre Morera.

D'aquesta faïç començarà Barcelona l'any nou, entonant l'Hossanna! a çó que que es l'ànima d'un poble, a la Parla.

El primer diumenge—diada dels Reis—tindran lloc a les següents barriades; Sant Andreu, Poble Nou, Gracia, Sant Gervasi, Sans, Sant Martí, Hostafranchs i Poble Sec, mitins patriòtics en els que hi pendran part homes de tots els camps polítics i que el miracle de l'amor a la Llengua, transformarà en campions de Catalunya, mare de tots.

En l'hivern gebrat, la terra de l'Empordà ha dat fecunda florida i a l'escalf de l'amor a la Pàtria, s'han celebrat suara a Figueras uns Jocs Florals, allunyats de tot truquisme i capelleta.

Es digne d'esment el treball brillantíssim del president del jurat literari, En Pere Coraminas, dedicat a cantar de galana manera «Les gràcies de l'Empordà».

Creiem d'alta importància, i així ho aconseguim, la publicació de l'obra pòstuma de l'historiador En Francesc Monsalvatge «Los Condes de Ampurias vindicados».

* *

Han entrat a formar part de la Junta Directiva de la Secció Catalana de «Nostra Parla» En Jaume Bofill i Matas (president), En Joan Estelrich (vice-president) i En Juli Vila (vocal).

* *

Es troben molt avançats els treballs d'organització del Segon Congrés Universitari Català, que a iniciativa de l'Associació Catalana d'Estudiants i amb ajuda d'altres assenyades corporacions s'efectuarà, a Barcelona pel vinent mes de Febrer.

Les qüestions a tractar s'ha dividit per el seu millor desenvolupament en tres punts principals: Autonomia de la Universitat—Vida de la Universitat—Vida de l'escolar, dintre i fora de la Universitat. Una secció de Comunicacions serà encarregada del que s'envii com ampliació o aclarament o nous punts d'obrir el Congrés.

* *

Un dels projectes de més transcendència de «Nostra Parla» i que avui solament apuntem— és la celebració d'un Cicle de Conferències Doctrinals en le que, baix els diferents caires de la vida (Artistic, Llingüistic, Històric, de Dret privat i públic etc.), es palesarà la diversitat regional de les nostres contrades, dintre la mes perfecta i alta unitat espiritual de la Nació.

* *

Al Roselló ha aparegut un nou poeta català Albert, Janicot qui al dar-nos el tast de les seves hores d'amor i neguit es demostra l'enamorat de la llengua i costums de sa terra.

* *

N'Emili Ripert, de la «Société d'Etudes Catalanes acaba d'enriquir la bibliografia provençal, amb dugues magnifiques obres «La Renaissance provençale» i «La versification de Frédéric Mistral».

Tot el que parli de ço que es ben bé nostre, ens corprén i en aquest sentit creixen de valua les publicacions pre-dites.

EL SENTIMENT DE PATRIA

Més enllà de les mars, uns germans nostres, portats allí per trasbalsaments de la vida, no obliden la niçaga de que pervenen i a l'ensens dels afers materials i àdhuc sobre d'ells, un neguit de la terra els empeny a treballar per una pàtria que no oviren, que no trepitjen, pero que la senten dintre, com si fossin fecundes del seu amor.

Així els catalans de Mendoza, que constitueixen ja fa temps una Comissió Delegada de l'Associació Protectora de l'ensenyança catalana, ha publicat suara un vibrant i assenyat manifest, amb motiu d'instituir unes escoles tècniques i socials, del qual no ens podem sustraure al desig de copiar-ne alguns paragrafs.

La justesa de vidència, és palesada en dir que:

«Degut a la defectuosa ensenyança que proporciona als catalans i demés espanyols l'Escola oficial, són molts els que venen amb una inferioritat tècnica i sobre tot teòrica, de la que té forçosament de ressentir-se la nostra actuació en tots els ordres de la vida. Per altra part, el sentiment patriòtic del català; s'ha anat aminorant i enxiquint tant amb els llargs anys que Catalunya ha perdut la funció directriu de les seves pròpies activitats, que'l nexa de comunitat com a poble, s'ha anat esborrant insensiblement i avui els catalans formen un conglomerat amorfe i sense personalitat que ens distingeixi, sense interessos morals comuns i abocats a un individualisme caòtic i negatiu.»

I els catalans d'Amèrica, amb un sentit pràctic i enlairat alhora, emprenen sa tasca cultural i catalanitzadora.

Veigi's:

«Contra aquest estat de coses, que poc a poc ens hauria portat a la pèrdua absoluta de la personalitat, ens proposem lluitar, seguint la via que marca en els nostres cors el renaixement de totes les activitats catalanes, en la petita esfera de la nostra acció i amb la modèstia de les nostres forces, amb medis, però, que volem que siguin de resultats pràctics lo més immediats possibles».

Mes tal volta el que don més gaudi d'aquest manifest, és la clara visió del concepte nacional que no ha envoltat les boires qu'els envolten i els hi fan enyoradica la terra que trepitjaren.

Es d'una gran claricia esperar l'ajuda i el concurs dels germans i fins dels estrangers i en dir:

«Nosaltres vos convidem a tots, catalans, mallorquins, valencians, que hem sigut i tornarem a ésser algú dia tots uns, i vosaltres, germans d'Ibéria, que no parreu la nostra llengua, també vos invitam a ésser-hi en aqueixa obra modesta de cultura, que no per això és menys fundamental: i a vosaltres, fills d'aquesta terra generosa d'Amèrica que ens dóna una tan ample i franca acollida, qui vos privarà de simpatitzar amb el nostre humil esforç? A tots vos hi esperem, amb el cor i els braços oberts, que si hi veniu tots, vos hi heu de trobar bé.»

Així pensen i així senten els catalans d'Amèrica.

J. V.

FABRICA D'ARTICLES DE LLAUNA
FERRO, ZENC I LLAUTÓ

DE

SAMUEL SANRANA

Despaig: **Rosal, 12** - Tallers: **Salvà, 11**

ESPECIALITAT EN LA CONSTRUCCIÓ
DE FANALS PER A FERROCARRILS

BASTONS : PARAIGUES
OBJECTES PER A REGAL

La Parisièn

Concell de Cent, 344
(entre Roger de Llúria i Bruch)

Pintura Decorativa

J. BARÓ

TALLER:

Diputació, 199-botiga

La Veu de Mallorca

PUBLICACIÓ SEMANAL

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:

ALMUDAINA, 6. CIUTAT DE MALLORCA

Suscripció trimestral i pta.

BÀSCULES

Gaixes per a Capdals

Parlament, 9.

(Interior.)

BARCELONA

**Pibernat
Barcelona**

res. / 170